

Erdély

ALAPÍTVÁ 1892-BEN

Az Erdélyi Kárpát-Egyesület
– Kolozsvár 1891
Értesítője
Új sorozat, 2010/8.

Szerkesztők:
Tóthpál Tamás
(tothpaltamas@gmail.com)
Kovács Zsuzsa

VII. Kós Károly Emlék- és Teljesítménytúrák

A Kakasos templomtól a Varjúvárig

Idén a Kolozsvári Magyar Napok keretében, az Erdélyi Kárpát-Egyesület Kolozsvár 1891, a kolozsvári Művelődés Egyesület, a Szentimrei Alapítvány és a bánffyhungadi Kós Károly Kulturális Egyesület szervezésében augusztus 21-én szombaton került sor az 50, 25 és 10 km-es VII. Kós Károly Emlék- és Teljesítménytúrákra. A 25 és 10 km-es, rövidebb szakaszok Sztána környékén zajlottak. Az 50 km-es szakasznak 7–7.30 óra közt vágtak neki a résztvevők, a monostor úti Kakasos templomtól, és 12 órás szintidővel, 550 m-es szintkülönbséggel, a Törökvágás – Kányafő (5,6 km) – Bátor-hegy (14, 5 km) – Vista-tető – Gyerőffy-szöktető – Gyerővásárhely (35 km) – Jegenyei menedékház (39,5 km) – Riszeg-tető(46,5km) – Kós-villák érintésével jutottak célba. A 2010-es Kós Károly teljesítménytúra rendezője az EKE Kolozsvár-1891 részéről Ferenczi Júlia alelnök volt, bírók: Szócs János, Kosztin Erika, Szilveszter Éva, Lőrinczi István, Szabó István, Pál István és Pál Gyöngyi.

PÁL GYÖNGYI

Ezúttal az 50 km-es távról számolok be, mert ott voltunk pontbírók, és ez a legnehezebb a három útvonal közül. Az idén 10-en jelentkeztek erre a túrára, természetesen nem hiányozhattott Kiss János – már hetedszer járja végig –, a többiek sorban: Balog András, Bartha László, Kolumbán Éva, Máthé János, Rokaly Réka, Nagy Gergő, Nagy Zoltán, Mostis Balázs, Marosi Béla.

Ne gondoljuk, hogy könnyű dolog 50 km-t legyalogolni egyetlen nap alatt. Nem könnyű, de nem is lehetetlen, de csak olyan vágjon neki, akinek gyakorlata van már a gyalogtúrázásban. Ellenkező esetben próbálkozzon inkább a rövidebb, 10 km-es távval, majd a 25 km-essel, hiszen ezek évente nem változnak. Ha pedig ezekkel megbirkózott, gondolhat arra, hogy benevezzen a következő évben az 50 km-esre.

Az útvonal nem halad még erő sziklák, vagy mély szakadékok között, szelíd dombvidéken visz az út, ahol a legmagasabb pont a 745 m magas Riszeg-tető, de a táj szépsége leköti a figyelmet. A túrázó egy tájegység gerincén halad, jobbra-balra a völgyekben falvak váltják egymást, mintha egy óriási térképen lépkednénk. Kós Károly Kalotaszeg ez a táj, Kós Károly szelleme, tisztelete ma is él az itt élő erdélyiek körében. Jól lett kiválasztva a túra helyszíne, Kolozsvár és környéke, valamint Kalotaszeg, mind-mind olyan helyek, melyekhez Kós Károly ezer szállal is kötődött.

Csodálatosan kék égbolttal, ragyogó napsütéssel kezdődött a nap ezen az augusztus 21-i reggelen, és a szép idő egész nap kitartott, a meleg sem volt elviselhetetlen. A túra útvonala a Szamos és a Nádas vízválasztóján vezet, balra a Kolozsvár-Bánffyhungad országot a Szamos völgyén, jobb-

Uzsonnaszünet az ellenőrző pontban

ra a Nádas völgye, ahol a vasút-vonal is halad. Gerincutunkon, kevés kivétellel jobb oldalon az erdő széle, balra szép kilátás van a völgyre, lent a völgyben Kolozsvárra. A Kányafő, majd a Csigadomb következik, ezúttal Szászfenesre, majd Gyalura, odébb Magyarapus-ra van rálátás. A Bátor-hegyről be lehet látni a Nádas-völgyébe is. Kis falvak egész sora lát-

szik, Kalotaszeg falvai – Méra, Szucság, Vista, kicsit távolabb Inaktelke –, gyümölcsfák közt meghúzódó, piros fedelű házak, fiatornyos, karcsú templomok tornyai. Egyenesen előre a Köveshegy kopár teteje (686 m) és a Medvepad (737 m), arra halad az út. Bal felől a Gyalui-havasok, a hideg- és melegsamosi elágazás. Gyalu után az országot a Kapus patak völgyén halad. A gerincút egy ideig az erdőt szeli át, a vistai erdőt, illetve a Nemesek erdejét.

Ahol a Gorbó-Magyarapus út metszi a túra útvonalát, ott van az ellenőrző pontunk. Már türelmetlenül nézzük az órát, negyed egy, kellene érkezzenek a túrázók... és hamarosan feltűnik az ösvényen Kiss János és Balog András, majd 20 perc múlva a többiek. Minden rendben, időben vannak, 5 órája gyalognak, 23 km-t tettek meg eddig, vidámak, jókedvűek. Itt egy kis uzsonnaszünet következik, míg rendezzük a papírokat, és kiosztjuk a szervezők részéről a frissítőt: krumplicukrot, csokoládét és ásványvizet. Még hosszú az út, több mint a fele még előttük, és a rövid pihenő után a lelkes kis csapat eltűnik a fák között, csak gondolatban követjük őket.

A Gyerőfi-szöktető után

Gyerővásárhelyre térnek be, tovább az országot magasságában haladnak, útjuk odébb metszi a jegenyei utat. Erre van a Körös-tetői relé, valamint a Sebes-Körös forrása, innen az irány a Riszeg-tető, amely Kalotaszeg (illetve az Alszeg és Nádasmente) legmagasabb pontja a maga 748 m-es magasságával. Az egyre emelkedő utat rétek, ligetek és természetes fák kísérik. Tavasszal a henye boroszlán szép virágai terítik be a csúcs környékét – a helybeliek riszegvirágnak hívják. Kemény kaptató után végre a tetőn. Csodálatos a körkilátás, északra a Meszes, délnyugatra a Vigyázó vagy régi nevén a Kalota-havas közel kétezer méteres csúcsa látható, míg keletre a Kolozsvár környékiombok zárják le a látóhatárt. Az alant húzódó völgyekben nyugatra a Sebes-Körös, északra az Almás patak, keletre pedig a Kolozsvár felé futó Nádas indul. Itt találkozik az 50 km-es túra útvonala a 25 km-es és 10 km-es túrák útvonalával, innen már csak a célpont van hátra, a sztánai Kós Károly villák, ahol a túrázók megkapják a Riszeg Vendégházban (Szentimrei-villa) Szabó Zsolt célbírótól az oklevelet, a kitűzött és elkölthetik a hagyományos túrós puliszkát.

A Gyerőfi szöktető az 50 km-es túra egyik látványossága volt

RESTITUTIO

■ Rovatunk célja, egyesületünk hajdani hírlapíróinak, avagy a turistatársadalom más nagyjainak ki nem adott, vagy másutt kiadott írásainak úgymond „visszaszolgáltatása” ol-

vasóink felé az egyesület folyóiratában. Ezúttal, születésének 150. évfordulója alkalmából dr. Péter Béla egy kevésbé ismert írását közöljük, amely 1929-ben, a Brassói Turista Egyesület által kiadott *Erdélyi turista* című folyóirat kettes számában jelent meg, amikor egyesületünk folyóirata, az *Erdély* még szünetelésre volt ítélve.

A gyermekek kirándulásairól

■ Hogy a kirándulások helyes rendezése milyen fontos tényezője egészségünk fönntartásának, azt nem kell bővebben kifejtenem. Ezúttal csak a fiatal-ságnak rendszeres vezetésére szeretném a figyelmet felhívni. Aki már gyermekkorától kezdve megszokta a kirándulást, az későbbi években is örömmel rándul ki a szabadba, mert érzi, hogy életének éltető eleme a szabadban való mozgás, mely nélkül teste eltesped, elpuhul és betegessé válik. De a turistáskodást korán kell kezdeni. Csak ha gyermekkorától kezdve megszokja az ember a kirándulást, akkor fejlődik ki benne az érzék a turistáskodás iránt és csak akkor kapja meg a kellő tréninget, hogy nagyobb kirándulások sem fáraszták ki.

Még ma is, közel hetven év múlva is nagy örömmel gondolok vissza azokra a kirándulásokra, amelyeket elemista koromban tanítónk vezetése alatt megtettünk. Amikor az idő kedvezett, minden szombat délután kirándultunk tanítónk vezetése alatt szülővárosom környékére, ahol helyrajzi ismereteket szereztünk, tanítónk katonai térképe alapján tanultunk tájékozódni ismeretlen vidéken, megtanultuk a hegyek és völgyek neveit, meg-meglátogattunk egy-egy községet és figyelmesekké váltunk a nyíló virágokra. Az ilyen kirándulás mindnyájunknak öröm és szórakozás volt. Amellett mérhetetlen erkölcsi haszon származott ebből. Egyik jó következménye az lett, hogy azóta állandóan folytattuk a kirán-

dulásokat már rendszeres vezető nélkül is és ez a sok kirándulás megedzette az szervezetünket, aminek folytán azután állandó egészségnek örvendhettünk kedvezőtlen élet-feltételek mellett is. A későbbi években a botanizálási kirándulások váltak fontos tényezőivé hivatalos működésnek és nem csupán diák koromban, tanáraink vezetése mellett volt a kirándulás szórakozásom és üdülésem forrása, hanem tanár koromban a tanítványaimmal tett kirándulásaim is valóságos örömmünnepeim voltak.

Ma, az ínség és szomorú megélhetési körülmények mellett kétszeresen is fontosnak találok a jövő generáció egészségének a fönntartása szempontjából a rendszeres kirándulásokat.

FOLYTATJUK

150 éve született Péter Béla

■ Péter Béla (Eperjes, 1860. IX. 9. – Kolozsvár, 1938. VI. 21.) születésének 150. évfordulója alkalmával ünnepsorozatra kerül sor 2010. szeptember 10-e és 12-e között az Erdélyi Múzeum-Egyesület Agrártudományi Szakosztálya, az Erdélyi Kárpát Egyesület – Kolozsvár 1891 és az Evangélikus Lutheránus Püspökség szervezésében. A jeles tudós, a magyar gyógynövénykutatás megteremtője, kiváló turista is volt. Már diákkorában, Lőcsén, együtt kirándult Méhely Lajossal, Lendl Adolf-fal – későbbi tudóstársaival – az 1883. és 1884. év szünideiben, Klein Gyulával – a neves

lőcsei származású botanikussal, aki mellett tanársegédként működött. 1890-től Kassán a Magyarországi Kárpát-Egyesület Keleti Kárpátok osztályának titkári tisztét töltötte be. 1893-ban Kolozsvárra, illetve a kolozsmonostori gazdasági tanintézethez helyezték át. Beiratkozik az EKE-be (akkor Erdélyrészi Kárpát-Egyesület), melynek már 1894-ben választmányi tagja, 1933 után elnöke, majd tiszteletbeli elnöke lett.

Egyesületünkben az ifjúság, a Gazdasági Akadémián diákjai kirándulásait szorgalmazta.

Tóthpál Tamás

Hírek

■ PÉCSÉN ÉS KÖRNYÉKÉN

Augusztus elején egyhetes kirándulás során ismerkedtünk testvérvárosunkkal, Péccsel és környékével. Az Európa Kulturális Fővárosa címet viselő, mediterrán hangulatú, gyönyörű város egymás mellett őrzi a különböző korokra jellemző építészeti emlékeket: az UNESCO Világörökség részét képező ókeresztény sírkamrákat, a török kort idéző dzsámit, minaretet, a szebbnél szebb keresztény templomokat, valamint a Zsolnay kerámiával díszített palotákat. Pécs környékén történelmünk olyan jeles színhelyeit kerestük fel, mint Mohács, Szigetvár, Siklós, Pécsvárad, Ozora, megkóstoltuk a méltán híres vilányi borokat is, meglátogattuk a környék néhány nevezetes termálfürdőjét. (Kovácsné Diószegi Zsuzsa)

■ MAGYAR SZOLIDARITÁS TÜZE GÖDÖLLŐTŐL KOLOZSVÁRIG 1933-ban Gödöllőn, a jamboree-n lángolt fel először a Magyar Szolidaritás tüze, majd 2003-tól a Külföldi Magyar Cserkészszövetség kezdeményezésére éven-

te újra, augusztus 20-án 21 órákor, szerte a világon, ahol magyarok élnek. A kolozsvári EKE 2004-ben válaszolt a felhívásra és szervezte meg a felhívásra és szervezte meg a Gorbó völgyében, majd az elkövetkező években a Bácsi-torokban. Azóta egyre többen kapcsolódnak be a mozgalomba. Idén augusztus 20-án, immár a Kolozsvári Magyar Napok keretében, szintén a Bácsi torokban gyűlt fel a láng, az EKE – Kolozsvár 1891 szervezésében. 21 órákor mintegy 50 EKE-tag és vendég állta körül a lobogó tábortüzet, a sötétben nehéz is volt őket megszámolni. Bagaméri Tibor szervező ismertette a szolidaritás tüze-

nek történetét, a Szent Istvánhoz kapcsolódó események, megemlékezések kronológiáját. Vekov Károly osztályelnök beszédében hangsúlyozta népünk keresztény hitre való térésének fontosságát, kiemelve a magyarság történelemalkotó szerepét Európában. Sánta Zsuzsa a Szózatot, Háromszéki Béla Gyula saját versét szavalta el. A rövid ünnep a Himnusz, a Szózat és a Székely himnusz eléneklésével végződött. Ezúttal talán a fiatalok is nagyobb számban voltak jelen a tábortűz üzenetének vételénél. Lehetnének többen is? Találkozzunk jövőre, többen, ugyanitt! (Tóthpál Tamás)

FAZAKAS EMESE

Szeptemberi rendezvények

- **Szeptember 1. (szerda):** Gyalogolni jó! (12 km). Találkozás 10 órákor a monostori végállomáson. Túravezető: Székely Lavotta; ♦ Közgylés 18 órától az Apáczai-líceumban.
- **Szeptember 2-5. (csütörtök–vasárnap):** Autóbuszos kirándulás: Püspökladány és Trianon Múzeum látogatás Várpalotán. Indulás 7 órákor a Széchenyi téri Flip elől. Túravezető: Kovácsné Diószegi Zsuzsa.
- **Szeptember 4. (szombat):** Séta a Bükkben (10 km). Találkozás 10 órákor a monostori végállomáson. Túravezető: Bagaméri Tibor.
- **Szeptember 5. (vasárnap):** Vonatos kirándulás Sztánára (som és szeder gyűjtögetés). Találkozás 7.20 órákor a nagyállomás előtt. Túravezető: Szócs János.
- **Szeptember 8. (szerda):** Gyalogolni jó! (12 km). Találkozás 10 órákor a monostori végállomáson. Túravezető: Székely Lavotta.
- **Szeptember 10-12. (péntek–vasárnap):** A Közös túra a Hajdú-Bihar Megyei Debrecen Városi Természetjáró Szövetséggel debreceni Természetbarát Szövetséggel az Aranyos völgyében. Túracélok: Bélavára, Verespatak, Detunáta. Túravezetők: Lőrinczi István és Vlád Pál; ♦ Péter Béla emléknapi (a részletes program meg fog jelenni a sajtóban).
- **Szeptember 11. (szombat):** A Péter úton a Péter forráshoz, Péter Béla emléktúra (22 km). Találkozás 9 órákor a monostori végállomáson. Túravezető: Tóthpál Tamás és Szatmári Béla ♦ Mikrobuszos kirándulás a Bélavárra, csatlakozás a debreceni csoport-hoz. Indulás 7 órákor a Széchenyi téri Flip elől. Túravezető: Szócs János; ♦ Autóbuszos kirándulás a Nyárádmentére. Indulás 7 órákor a Széchenyi téri Flip elől. Túravezető: Kovácsné Diószegi Zsuzsa.
- **Szeptember 12. (vasárnap):** Barangolás a Bükkben. Találkozás 10 órákor a monostori végállomáson. Túravezető: Bagaméri Tibor.
- **Szeptember 15. (szerda):** Gyalogolni jó! (12 km). Találkozás 10 órákor a monostori végállomáson. Túravezető: Székely Lavotta; ♦ Túravezetők tanácskozása és választmányi gyűlés 17 órától a székházban.
- **Szeptember 18-25.:** Sátoros önellátó túra a Cserna hegységbe közösen a PKE-vel. Találkozás Herkules fürdőn. Szervező: Fazakas Ferenc
- **Szeptember 18. (szombat):** Pokolköz (5 km). Találkozás 9.30 órákor a 39-es autóbusz megállójában a kisállomással szemben. Túravezető: Szakács Éva.
- **Szeptember 19. (vasárnap):** Ifjúsági túra: Szolcsva, Bedellői cseppkőbarlang (gyalog 15 km, szintkülönbség 600 m). Túravezetők: László Györgyi, és Knobloch Esztergár Péter; ♦ Görbé túra (10 km). Találkozás 10 órákor a monostori végállomáson. Túravezető: Bagaméri Tibor.
- **Szeptember 22. (szerda):** Gyalogolni jó! (12 km). Találkozás 10 órákor a monostori végállomáson. Túravezető: Székely Lavotta.
- **Szeptember 24-26. (péntek–vasárnap):** EKE Vándortábor előzetes – Rekető, Hideg-Szamos-szoros, Dumitreasa-völgy, Dobrin, Magyarlóna. Gyaloglás: I. nap: 12 km, II. nap: 20 km, III. nap: 33 km. Túravezető: Kiss János.
- **Szeptember 25. (szombat):** Mikrobuszos kirándulás Barátka, Erdődámos, Cuții-szoros, Biharrósa (gyalog 20 km). Indulás 6 órákor a Széchenyi téri Flip elől. Túravezető: Vlád Pál; ♦ Bongár-forrás (13 km). Találkozás 8 órákor a 31-es autóbusz Széchenyi téri megállójában. Túravezető: Feischmidt János; ♦ Slamovics (14 km). Találkozás 10 órákor a monostori végállomáson. Túravezető: Székely Lavotta.
- **Szeptember 26. (vasárnap):** Hagyományos EKE-forrás túra (22 km). Találkozás 9 órákor a monostori végállomáson. Túravezető: Szakács Éva.
- **Október 2. (szombat):** Autóbuszos kirándulás: Balázsfalva, Bethlenszentmiklós, Boroskrakkó. Indulás 7 órákor a Széchenyi téri Flip elől. Túravezető: Kovácsné Diószegi Zsuzsa.
- **Október 2-3. (szombat–vasárnap):** Autóbuszos kirándulás: Nagyvárad, Nagyszalonta, Gyula. Indulás 6.30 órákor a Széchenyi téri Flip elől. Túravezető: Szócs Miklós.
- **Október 6. (szerda):** Gyalogolni jó! (12 km). Találkozás 10 órákor a monostori végállomáson. Túravezető: Székely Lavotta; ♦ Emlékezés az Aradi Vértanúkra a Szamosfalvi emlékműnél. Találkozás 15 órákor a 4-es trolis végállomásán. Túravezető: Feischmidt János; ♦ Közgylés 18 órától az Apáczai-líceumban.
- Szolgálatos napok a székházban : hétfőn és szerdán 17–18 óra, kedden 11–13 óra között. EKE fotóklub: minden kedden 17 órától a székházban. Könyvtár: minden csütörtökön 17–18 óra között a székházban. Rendezvényeinkre minden érdeklődőt szeretettel várunk.

Túratervek

- Október 9–10. (szombat–vasárnap): Szüreti bál Szinden. Szervezők: Márton Erzsébet és Szabó István.
- Október 17. (vasárnap): Őszi kirándulás a Drăgan- és a Jád-völgyi tavakhoz. Túravezető: Palczer János; ♦ Mikrobuszos túra a Szelek barlangjába. Túravezető: Márton Erzsébet.

Túravezetők, szervezők elérhetőségei:

Bagaméri Tibor, 0742-776930
Fazakas Ferenc, 0752-640319.
Feischmidt János, 0722-542360
Kiss János, 0364-807-639, kjani51@gmail.com
Kovácsné Diószegi Zsuzsa, 0264-456-010, 0740-067977
László Györgyi, tel. 0727-192841
Lőrinczi István, 0747-136310
Márton Erzsébet 0742-037179
Palczer János, 0264-545-189.
Szabó István 0748-140551
Szakács Éva, 0264-550-442, 0743-670685.
Székely Lavotta 0748-036290
Szócs János, 0742-690881
Szócs Miklós 0264-550-310, 0740-061741
Tóthpál Tamás, 0748-664821, tothpaltamas@gmail.com
Vlád Pál, tel. 0264-435-866